

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Shemot

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

לה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10060

כי קרן עור פני משה והשיב משה את-
המסנה על-פניו עד-באו לדבר אתו:

ומפטרין ושלח אחאב . במלכס א'
סימן י"ח : קל"ט חנ"ל . סימן :

ס ס ס

לה א ויקהל משה את כל-עדת בני ישראל

ונאמר אליהם אלה הדברים

אשר-צוה יהוה לעשות אתם : ב ששת

ימים תקשה מלאכה וביום השביעי יהיה

לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל-הקשה

בו מלאכה יומת : ג לא-תבשרו אש בכל

משבתכם ביום השבת : ד ויאמר

משה אל-כל-עדת בני-ישראל לאמר זה

הדבר אשר-צוה יהוה לאמר : ה קחו

מאתכם תרומה ליהוה כל נדיב לבו יביאה

את תרומת יהוה זהב וכסף ונחשת :

ו ותכלת וארנמן ותולעת שני וששועים :

ז וערת אילים מאדמים וערת תחשים

ועצי שטים : ח ושמן למאור ובשמים

לשמן המישה ולקטרת הסמים : ט ואבני-

שהם ואבני מלאיכ לאפור ולחשן :

י וכל-חכס-לב בכם יבאו ויעשו את כל-

אשר צוה יהוה : יא את-המשכן את-

אהלו ואת-מבטתו את-קרסיו ואת-קרשיו

את-בריתו את-עמדיו ואת-אדניו : יב את-

הארן ואת-בדיו את-הכפרת ואת פרכת

המסך : יג את-השלתן ואת-בדיו ואת-

כל

סני זיו וקרנא דאפי-משה ומתיב משה

ית-בית אפי על-אפוהי עד-דעליל למקלא

עמיה :

ס ס ס

א וקניש משה ית-קל-כנישתא דבני

ישראל ונאמר להון אלן פתגמא

דפקיד ו למעבר יתהון : ב שתא יומן

התגביר עיבדתא וביומא שביעאד ית

לכון קודשא שבא שבמא קדם-ו ב-

דיעביר ביה עיבדתא יתקטיל : ג לא-

תבערון אשרתא בכל מותבניכון ביומא

דשבמא : ד ונאמר משה לבל-כנישתא

דבני-ישראל למימר דין פתגמא דפקיד ו

למימר : ה סבו מנכון אפרשותא קדם-

ו כל דיתרעי לביה ייתי ית אפרשותא קדם

ו דהבא וכספא ונחשא : ו ותכלא וארנמן

וצבג זהורי ובוץ ומעזי : ז ומשכי דרכו

מסמקי ומשכי דססונא ואעי שטין :

ח ומשחא לאנהרותא ובוסמא למשח

רבותא ולקטורת בוסמא : ט ואבני-

בורלא ואבני אשלמותא לשקעא באפוקא

ובחושנא : י וכל-חכימילבא דבכון יתון

ויעבדון ית-כל-דפקיד ו : יא ית-משכנא

ית-פרסיה וית-חופאיה ית-פורפוהי וית

דפוהי ית-עברוהי ית-עמודוהי וית-סמכוהי :

יב ית-ארנא וית-אריחוהי ית כפורתא

וית פרוכתא דפרסא : יג ית-פתורא וית

אריחוהי וית-כל-מנוהי ונת להם אפיא :

וית

נת אקונין דמילה ארם אישמתר. וזו אקונין דאנפי משה ואחיב משה נת סודרא על בית אפוי עד ומו מייעליה למקלה עמיה :

פ פ פ

ויקהל א וכנש משה וגו' : ב שיחא זמון חתעביד עיבתא וקיקא שביעאה זתי לבון קודשא שבתא ניקח קדם : כל דעביד עיבתא קיקא דשבתא

ירושלמי

אתקטלה יתקטיל במטלות אבנין : ג עכו בני ישראל לא תבערון אשתא קבל אחר מותבניכון קיקא דשבתא :

ד ואר משרה וגו' : ה סבו מעכון אפרשותא קדם : כל מאן דאיתרעו לביה זמתי נת אפרשותא זתי דתבא זבספא יתשא : ו ותכלא וארגונא וגו' : ז ומשכי דדיכרי מסמקי ומשכי דסמניא וקסי דשומא :

ירושלמי

ח ומשה לאנהרותא כושמא וגו' : ט מרגליו דברקליו דענו דמרגליו דאשלומוהא למשקעא באפודא זכרושנא : י זכר חכימי וגו' : יא נת משקנא

נת פרסיה זנת הופאה דילה זנת פורפוי זנת לוחוי זנת זרזוי זנת צמורוי זנת חוקרוי : יב נת ארוקא זנת צריחוי זנת כפרתא זנת פרוקא דפרסא : יג זנת פהורא

דש"י

(א) ויקהל משה . למחרת זום הפורים כשרד נח הכר והוא לשון הפעיל שאינו חוסף אנשים בדיים אלא הן לאספין על פי דבורו ותרומו ואכניס (ח) : (ב) ששת ימים . הקדים להם אוקרת שבת לנווי מלאכת המשכן לומר שאינו דומה לת השבת : (ג) לא תבערו אש . (מסחים זבמות) יש מרבותינא אומרים הכפרה ללאו ינאת דיש אומרים למלק ינאת : (ד) זה הדבר אשר צוה ה' . לי לאמר לכם : (ה) נדיב לבו . על שם שלכו נדכו קרוי נדיב לב ככר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו כקום גוואתם : (יא) את המשכן . ידועות התמתנות הנדחות בתוכו קרוי משכן : את אהלו . הוא אהל יריעות צוים העשו לנג : זאת מבסרו . מכה עורת אלים וזה חמס : (יב) ואת פרכת המסך . פרכת המחילה כל דכר התנן כן מתעלה כין מנגד קרוי משך וסך וכן (א'ובא) זוכת כעדו . (הושע ב) הכי סך את דרכך : (יג) לתם הפנים . ככר פירשתי על סם

באר רחובות דקרוקי דש"י

(א) הוציאת לדעת אלו הויכתיב ויקהל ביד דבין הה' אזלמ' דהיא עיקר סימן לשון הפעיל לא הוירש' זריך לפרוש דהוא לשון הפעיל דניכר מחילא כתימורק השתא דכתיב ויקהל כתי יוד סימן לשון הפעיל דאפשר לעמי ולפרשולשון קל והויכו חוסף בדיים ער

רשב"ם

עומד וזאת לאו מחיב כל חספרך אשר כיתבת מוספר זה שלא יכר שמו כי כבר אמרתי להם כשחך באצרים שתביאם לארץ כאשר צויתני שנתנו כפ' וזאת וגם הקומות יאת ברית' אתם לתת להם את ארץ מגוריהם וגו' ואומר לבן חמור לכני ישראל אביה' והולאתי וגו' :

זמלת כי השא מיסוד רבינו שמואל (ה"ג כח' ק"ט . ויקהל עשה .)

לקחת יכלא . ללגלת . וגם להזירם על מלאכת המשכן : (ג) לא תבערו אש . לפי שנינוס עובים כתיב אשר יאכל לכל כפז הוא לכדוי ישה לבס . שם הויר ה בערת אש לאפות ולכסל . אבל בשבת כתב את אשר תאפו אמו מבעוד יום : זאת אשר תכנושמו לכן מחיר כי שבת לא תבערו אש למלאכת אוכל נפש וכ"ש אשר אלתכות שאסורים אשילו כיום טוב : (ח) זלקעות . לנודק קטורת תבאיו הפייס :

מכלל יופי

לה ויקהל (י' ואת פרכת המסך) . שרשו סך . מחיצה ומזן והבדל בין דבר לדבר כי לא הירא הפרכת ומשפטו מסך כפלס מקבל והוא ענין ער הארון אלא סמוך לו מבדיל בינו ובין אהר סוע וכן

כליכליו ואת לחם הפנים : יד ואת מנרת
 המאור ואת כליה ואת נרותיה ואת שמן
 המאור : טו ואת מזבח הקטרת ואת
 בניו ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים
 ואת מסך הפתח לפתח המשכן :
 טז את מזבח העלה ואת מכבד הנחשת
 אשר לו את בניו ואת כלי כליו את
 הכיר ואת כנו : יז את קלעי החצר את
 עמדיו ואת אדניה ואת מסך שער החצר :
 יח את יתדת המשכן ואת יתדת החצר
 ואת מיתריהם : יט את בגדי השרד
 לשרת בקדש את בגדי הקדש לאהרן הכהן
 ואת בגדי בניו לכהן : כ ויצאו כל עדת
 שני בני ישראל מלפני משה : כא ויבאו
 כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה
 ב רוחו אתו הביאו את תרומת יהוה למלאכת
 אהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקדש :
 כב ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב
 ב לב הביאו תח נזם ושבעת וכומז כל כלי
 זהב וכל איש אשר הנף תנופת זהב ליהוה :
 כג וכל איש אשר נמצא אתו תכלת
 וארנמן ותולעת שני ושש ועגים וערת אילים
 מאדמים וערת תחשים הביאו : כד כל
 מדים תרומת כסף ונחשת הביאו את
 תרומת יהוה וכל אשר נמצא אתו עצי
 שטים לקל מלאכת העבודה הביאו :
 כה וכל אישה חכמת לב בידיה טוו
 ויביאו מטה ארנה תכלת ואת הארנמן
 את

יד ואת מנרתא דאנהורי ואת מנרתא ואת
 בוציקתא ואת משקא דאנהרותא : טו ואת
 מדבתא דקטורת בוסמיא ואת אריהויה
 ואת משקא דרבותא ואת קטורת בוסמיא
 ואת פרסא דתרעא לתרע משכנא : טז ויתו
 מדבתא דעלתא ואת סנדא דנחשא דליה
 ואת אריהויה ואת כל מנוהי ואת כיורא ואת
 בסיסה : יז וית סרדי דרתא ואת עמודויה
 ואת סמכתא ואת פרסא דתרע דרתא :
 יח וית סכי משכנא וית סכי דרתא ואת
 אטוניהון : יט וית לבושי שמושא
 לשמשא בקודשא וית לבושי קודשא
 לאהרן כהנא וית לבושי בנוהי לשמשא :
 כ ונפקו כל בני שתא דבני ישראל מן
 קדם משה : כא ואתו כל נבר דאתרעי
 לביה וכל די אשלמת רוחיה ויהי איתאו
 ואת אפרשותא קדסין לעבדת משכן ומנא
 ולכל פולחניה וללבושי קודשא : כב ומיתן
 נבריא על גשיא כל דאתרעי לביה איתאו
 שירין ושכין ועוקן ומחוד כד מן דרוב
 וכל נבר דארים ארמות דהבא קדסין :
 כג וכל נבר דאשתכח עמיה תכלא
 וארננא וצבע זרורי ובוץ ומעני ומשגי
 דכרי מסמקי ומשגי ססונא איתאו :
 כד כל דארים ארמות כסף ונחש איתאו
 ואת אפרשותא קדסין וכל דאשתכח עמיה
 אעי שטין לכל עיבדת פולחנא איתאו :
 כה וכל אשתא חכימת לבא בידהא מעולא
 ומיתן

את
 תל
 פתור
 מדק
 וית
 אפר
 וכל
 ארמו
 בתי
 סס
 כוים
 מנה
 עמוד
 עשרים
 קלעים
 כסים
 רק
 וזה
 ומה
 ער
 פת
 זמל
 טמס
 וכו
 שפת
 נקרא
 המאו
 נכה
 עם
 כלעו

את תולעת השני ואת השש: כו ובל- ומיתן בדרעזיל ית תכלא ונת ארנגא ית
הנשים אשר נשא לבן אתנה בהכמה טון צבע זהורי ונת בוץא: כו וכל נשיא
את

יונתן בן עוזיאל

פתורא וגוי: יד וית מנרתא וגוי: טו וית מןקתא וגוי וית פרקא דתרעא לתרע משכן זיקנא: טז וית
מןקתא דעלתא וית מןקתא דתקשא דוליה וית אריחוי וית מנוי וגוי: יז וית ווילות דרמא וית צמודוי וית חומןקתא
וית פרקא דתרע דרמא: יח וית מןקתא משכונא וית מןקתא וית אטרגיהון: יט וית לכושי שמושא וגוי:
כ ונפקר כל וגוי: כא ונתו כל גבר דאיתרע לביה וכל דאשלימת רוחיה בנבואתא דעמיה בירחוי וית
אפרשתא לקדם: כב ונתו גרבויא עם נשיא כל מאן דאיתרע לביה בנתי שירין ושיין עמן קחוכין
וכל תכשיט דתקב כל גבר וגוי: כג וכל גבר דהישמפח עמיה וגוי ומשכי פסגונא בירחוי: כד כל דאריס
ארמות בספא ונתקשא איתוי וית אפרשתא קדם: כה וכל מאן דהישמפח עמיה קיסין דשישא לכל עיבורי פורקנא
בירחוי: כו וכל אקתא תכופת ליקתא ביקתא ונת עזלא ומתין קל עזיל וית תיקלא וגוי: כז וכל נשיא

דאהרעי

רשי

סס שהולו פניס לכאן ולכאן שהוא עשוי כמין תיבה פרוזה: (יד) ואת כליה - וולקחים וממתות: נרותיה - לוזי"ט כלעז
כויכס שהשון והפיליות כתונין סין: ואת שמן המאור - חף הוא לרין מכיון לכ שהוא משונה משאר שמנים כמו שפורש במתכות
ומגוריו כראש היות והוא כתייתוף: (טו) מסך הפתח - וילון שלפני המזרח שלא היו שם קרשים ולא יריעות: (יז) ארת
צמודוי ואת אדניה - הכי חמד קרוי לאן לשון זכר ולשון נקבה וכן דברים הרבה: ואת מסך שער החצר - וילון פרוס ללד המזרח
עשרים חמה אונעיות של רוחב המזרח שהיה חתום רחב וסתומין הימנו ללד לשון ט"ו חמה וכן לדרום שאלמר וחמש עשרה חמה
קלעים לכסף: (יח) יהודה - לתקוע ולקשור בהם סופי היריעות בארץ שלא ינוע כרוח: מיתריהם - חבלים לקשור:
(יט) בני השרד - לכסות הארון והשלחן המנורה והמזבחות השעת סילוק מסעות: (כב) על הנשים - עם
הנשים ומחוכין אליהם (ומה שהתרגום הביא על כפשוטו משום דלא עתרגס ויכחו האנשים ואתו גבריהו כמו שמתרגם לעיל מיניה
רק מתרגם ומייתן - ורצה לומר שהביאו חס וכוס בעודו על הנשים כמו שכתב רש"י על טו את העזים): חח - הוא תכשיט של
זהב עגול כתון על הזרוע והוא המיד: וכמו - כלי זהב הוא כתון כנגד איתו זקוק לאשה ורבותינו פירשו שם כומו כאן זקוק
ומה: (כג) וכל אשר נבוצא אתו - תכלת או ארנגן או תולעת שני או עורות אלים או תששים כולם הביאו: (כו) טו ארת
העזים

באר רחובות דקדוקי רשי

(ער האט ויא ועלכין איין גיוזאמילט) לכן הולך לומר דאף על פי כן הוא לשון הפעיל דאם לא כן הוילנקוד ונקהל ומדכתיב בנקהל פתח
פתח היוד הוא לשון הפעיל כי כן דין אותיות איתן כלשון הפעיל המה כפתח אפקיד ופקיד (ער האט) מחכין איין
זאמלין) עוד הולכת לדעת מה דקאמר רש"י דהוא לשון הפעיל ומכיל
הנמשאות דגרסי בתרגום רבנש הן משוכשת רק אקניש הוא לשון הפעיל ועין במגילת אסתר כד"ה לא יסוף מזרעם שם ככתתי
עם כי אף לגרסת התרגום וכשג"כ כגון: דכוודאי

רשב"ם

(יט) לשית בקדש - לכפית (ס"אלכסות) כלי המשכן בעת שנוסעים: (כא) למלאכת אהל מועד יריעות המשכן והפרוכת ולכל
קלעי החצר וכלי הקדש: (כה) חמת לב - אשה חכמה - חבל חכמת

מכלל יופי

וכן ואת מסך הפתח: (יד) ואת נרתיה - הכלי
שהפחילה דולקה בו נקרא נר והכלי שמישיבין עליו את הנר
נקרא על שמו מנורה ופירש ואת מנורת המאור כלומר שהיה
המאור עליה המיד: (יח) החצר - רובו כרשון
נקבה וכל בלשון זכר: (כב) על הנשים - פירוש
עם הנשים: (חח) הוא העם שקורין לו קשקב"ל
כלעז לדעת רבי יונה - ולדעת רד"ק הוא חלי שהוא כמין

מחט שנוקבין ומחכרין בו שתי שפתות החלוק חחת הגרון
ובלעז אישפי"גילה מענין
ור"ל אמרו טווע מעל העזים
למען יהיה כטווי וזהרנוסף על
כן כתוב אשכנשא לכן חיתנה
הרחם: (כו) (אתנה)
חח 59 נש

את העינים : כו ותנשאם הביאו את אבני השתם ואת אבני המלאים לאפור ולחשן : כח ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטורת הסמים : כט כל איש ואשה אשר נדב לבם אתם להביא לכל המלאכה אשר צוה יהוה לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה ליהוה : פ ל ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא יהוה בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה : לא וימלא איתו רוח אלהים בחכמה בתבונה וברעת ובכל מלאכה : לב ולחשב מתשבת לעשת בזה ובכסף ובנחשת : לג ובחרשת אבן למלאות ובחרשת עץ לעשות בכלי מלאכת מחשבת : לד ולהורת נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן : לה מלא אתם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש והשב ורקס בתכלת ובארנמן בחולצת השני ובשש וארג עשי כל מלאכה וחשבו מתשבת : א ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן יהוה חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשת את כל מלאכת עבדת הקדש לכל אשר צוה יהוה : ב ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן יהוה חכמה בלבו כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשת אתה :

שלישי
שני כשהו
מחברין

לו

ויקהו

דאתרעי לבהן עמהן בחוכמא עולן יתר מעניא : כו וברבניא איתיאו ירה אבני בורלא ירה אבני אשלמותא לשקעא באפודא ובהושנא : כח ויתבוסמא וית משחא לאנהרותא ולמשחא דרבותא ולקטורת בוסמא : כט כל נבר ואתתא דאתרעי לבהון עמהון לאיתארה לקר עיבידתא די פקיד וי למעבד בינדא דמשה איתיאו בני ישראל נדבתא קרס וי : ל ויאמר משה לבני ישראל חזו דרבי וי בשום בצלאל בר אורי בר חור לשבטא דיהודה : לא ואשלים עמיה רוח נבואה מן קרס וי בחכמתא בסובלתנו ובמדעי ובכל עיבידתא : לב ולא לפא אומנון למעבד בדתא ובכסף ובנחשת : לג ובאומנות אבן טבא לאשלמא ובנרות אעא למעבד בכל עיבידתא אומנון : לד ולא לפא יחב בלביה הוא ואהליאב בר אחיסמך לשבטא דדן : לה אשלם עמהון חכימות לבא למעבד כל עיבידת נגור ואומן וצויר בתכלא ובארנונא בצבע זהורי ובבוצא ומחי עבדי כל עיבידתא ומלפן אומנון : א ועבד בצלאל ואהליאב וכל נבר חכים לבא דיהב וי חוכמתא וסוכד תנותא ברוחן למידע למעבד ית כל עיבידת פולחן קודשא לכל די פקיד וי : ב וקרא משה לבצלאל ולאהליאב וכל נבר חכים לבא דיהב וי חוכמתא בלביה כל דיתרעי לביה למקרב לעיבידתא

א
אשר
הקדש
נדבה
הש
ממלא
א
דאתר
אורי
באש
בסמך
כט
דמשה
לא
אומנו
לאשל
עיבדת
אומנו
עמהון
ב
קמנה
דעני
דלו כט
ומי ש
לעשות
ל)
למכמ
חטק
לכניס